

Gymnázium, Bruntál, příspěvková organizace, Dukelská 1, Bruntál

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Motto:

**Tvoříme bezpečné
prostředí**

Zpracoval: školní metodik prevence

Mgr. Vladimír ZATLOUKAL

Obsah:

1. Úvod
  2. Charakteristika školy
  3. Zdůvodnění potřebnosti plánu
  4. Vymezení cílové populace
  5. Dlouhodobé a střednědobé cíle
  6. Realizace cílů - metody a formy
  7. Realizace cílů - průběh
  8. Zjišťování efektivity
- Příloha č.1 - Postup při zjišťování šikany
- Příloha č.2 - Postup při výskytu návykové látky ve škole
- Příloha č.3 - Postup při záchytu sebepoškození žáka

1. Úvod

Tento dokument, ať už jej pojmenujeme Minimální preventivní program, Preventivní strategie školy nebo Memorandum školní prevence, stále představuje východiska primárně preventivní činnosti ve školském zařízení, koordinuje společné působení rodiny, školy, státních institucí a spolupracujících subjektů na žáky (žáky) ve smyslu výchovy ke zdravému životnímu stylu, vytváření pozitivních vztahů v kolektivu a bezpečného klimatu ve škole, formování správných postojů a hodnot osobnosti, ve smyslu odhalování a potlačení projevů rizikového chování a jejich předcházení.

Obecným cílem primární prevence je tedy formování osobnosti žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, dělat zodpovědná rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví i zdraví kolektivu, bude umět racionálně nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální a komunikační dovednosti, mladého člověka schopného zodpovědně přistupovat ke

každodenní realitě, včetně řešení problémů, které přináší, ať už je to realita ve škole, v rodině nebo kdekoliv jinde.

Školní preventivní program představuje jeden ze základních dokumentů školy, je daný školským zákonem, který jako základní nástroj pomáhá všem subjektům zajišťovat realizaci cílů primární prevence v souvislosti se školní výukou, v kontextu rodinného a společenského klimatu. Program tvoří školní metodik prevence, který při tom vychází z aktuální legislativy, kterou neustále sleduje, z výsledků diagnostik a preventivní činnosti z minulých období, vychází z jejich hodnocení a reaguje na aktuální změny ve školním, rodinném, společenském i kulturním prostředí, opírá se o nejnovější poznatky na poli prevence, psychologie, adiktologie a dalších společenských věd. Dokument slouží i k základní orientaci školských pracovníků, zákonných zástupců, žáků i veřejnosti v realizaci primární prevence ve školním zařízení a naleznou ho na webových stránkách školy.

Školní preventivní program vychází z mnoha zákonných norem a metodických pokynů:

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 - 2027
- Prevence rizikového chování v MSK 2022/2023
- Strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2019-2027
- Metodický pokyn k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a žáků ve školách a školských zařízeních
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci rizikového chování u dětí a mládeže
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie, a intolerance
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (čekáme aktualizaci v nejbližší době!)
- Informace pro odbory školství krajských úřadů, předškolních zařízení, školy a školská zařízení Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií

ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže na dětech a mládeži páchané č. j.: 25884/2003-24

- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č. j.: 11691/2004-24
- Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků stanovuje nezbytné kvalifikační předpoklady pro výkon specializovaných činností (mezi něž prevence rizikového chování patří).
- Zákon 561/2004 Sb. - školský zákon, jeho novelizace 8.3.2017
- Zákon 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 109/2002 Sb., o zařízeních ústavní výchovy, ochranné výchovy a zařízeních preventivně výchovně péče, ve znění pozdějších předpisů, upravuje oblast preventivně výchovné péče
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který zpřísnil podmínky pro požívání alkoholu, tabákových výrobků a jiných návykových látek
- Metodické doporučení MŠMT č.j.: 21 291/2010 - metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a žáků ve školách a školských zařízeních
- Metodický pokyn MŠMT č. j. 22 294/2013-1 - metodický pokyn k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních

2. Charakteristika školy

2.1. Základní údaje:

- Název školy: Gymnázium, Bruntál, příspěvková organizace
- Zřizovatel: Moravskoslezský kraj
- Adresa školy: Bruntál, Dukelská 1, 79201
- Telefon: 595535081 - kancelář
- IČ: 00601357
- Ředitel školy Mgr. Tomáš Pavelka
  - Telefon: 595935082
  - E-mail: tomas.pavelka@gymbru.cz
- Školní metodik prevence:
  - Mgr. Vladimír Zatloukal
    - Telefon: 595535086
    - E-mail: vladimir.zatloukal@gymbru.cz
- Další členové týmu prevence :

- Mgr. Lenka Maradová, výchovná poradkyně
- Mgr. Helmut Bley, školní psycholog
- Web školy:
  - www.gymbru.cz
- Školní informační systém:
  - <https://gymbru-login.edookit.net>

2.2. Školní prostředí

Hlavním cílem našeho gymnázia stále zůstává příprava žáků na studium na vysoké škole, která zahrnuje nejen osvojené teoretické poznatky a dovednosti, ale také jejich propojení s praxí, všestranný rozvoj osobnosti žáka, také po stránce výchovné. Přijímacím řízením procházejí žáci 5.tříd základních škol, kteří se hlásí na obor osmiletého denního studia, a žáci 9.tříd, kteří v případě přijetí zahájí studium oboru čtyřletého denního studia. K těmto třídám byli začleněni také žáci se sportovním zaměřením, jejichž školní vzdělávání je organizováno s přihlédnutím k jejich přípravě na výkony sportovní. V posledních školních letech do tohoto oboru už nové žáky škola nepřijímá a sportovní větev studia je utlumována. Oba obory žáci zakončí maturitní zkouškou. Škola poskytuje vzdělání všeobecné, ve dvou posledních letech studia se žáci specializují formou volitelných předmětů podle své budoucí vysokoškolské a profesní orientace. Jsme školou výběrovou a přicházejí k nám velmi nadaní žáci, kteří projdou poměrně náročnými přijímacími zkouškami, včetně psychotestů. Od ostatních škol v regionu se lišíme dlouholetou tradicí, velmi dobrými výsledky v přijímacích řízeních na vysoké školy, ale také vysokou náročností studia. Žáci jsou nejen nadaní, ale mají také velkou motivaci, což se projevuje nejen ve studijních výsledcích, ale i v podstatně menší frekvenci výchovných problémů a rizikových forem chování ve srovnání s ostatními středními, popř. základními školami. Rovněž nás těší velmi dobré výsledky žáků na poli výkonnostního sportu a vědomostních soutěžích, rovněž i jejich zapojení do společenského a regionálního dění. Bohaté spektrum dalších zájmových volnočasových aktivit našich žáků (které zčásti nabízí i naše škola) svědčí nejen širokém rozsahu zájmů, ale i o tom, že při dobré organizaci a předpokladech se žáci stihnou věnovat zodpovědně nejen studiu, ale i dalšímu rozvoji své osobnosti. Výběrovost žakovského spektra s sebou nese další specifika ve složení třídních kolektivů - zpravidla vysoká studijní úroveň žáků, značná motivace, dobrá spolupráce se zákonnými zástupci, ale také různorodost škol, z nichž přišli, projevující se v studijních i pracovních návycích, v pestrosti očekávání, také se zátěží z bývalého kontaktu s rizikovými formami chování. Daří se nám do výchovně vzdělávacího procesu úspěšně zařazovat i žáky s hendikepy,

jejichž možné negativní vlivy kompenzují pedagogové díky individuálním plánům, zpracovaným výchovnou poradkyní v součinnosti s pedagogicko-psychologickou poradnou a dalšími subjekty.

V tomto školním roce škola otvírá celkem 12 tříd, 4 na nižším gymnáziu (8-letá větev) a 8 na vyšším gymnáziu (4-letá i 8-letá větev).

Ve škole se těšíme z nedávno dokončených významných stavebních úprav, které významně usnadní pohyb žáků s hendikepem po budově (výtah), a vybudování kolaborativních učeben, které funkčně i prostorově propojilo dvě klíčové učebny v 1.patře do funkčního celku. Tyto úpravy zároveň nijak nenarušily historický ráz budovy. S úpravami souvisí i modernizace audiovizuálního prostředí nejen učeben. Nadále pokračujeme ve zkvalitňování digitálních možností pro učitele - využití iPadů, notebooků, pořízováním softwaru, který rozvine možnosti výuky, přípravy na ni, práci zájmových útvarů. Dokončuje se zásadní modernizace síťových rozvodů datového signálu. Pedagogický sbor omladil své složení a ředitel školy dal příležitost novým začínajícím učitelům, kterým přidělil i uvádějící učitele.

Pedagogický sbor se aktivně zapojil do dvou dalších velkých projektů. Několikaletý projekt „Učící se škola“ si klade za cíl rozvinout, sjednotit a zkvalitnit pedagogické dovednosti učitelů, zlepšit komunikaci na všech úrovních, posílit bezpečné prostředí a zefektivnit všechny složky výchovně vzdělávacího procesu. Projekt IDZ (Implementace dlouhodobého záměru) našeho zřizovatele Moravskoslezského kraje zaštití i finančně nejrůznější akce a aktivity, které mají preventivní charakter (např. adaptační pobyty) nebo doplňují výuku (exkurze, výjezdy).

Velkou pozornost věnujeme dalšímu vzdělávání učitelů, sdílení poznatků z něj a samozřejmě zavádění poznatků do praxe.

Očekáváme další náročný školní rok, těšíme se, že i díky projektu Učící se škola se lépe soustředíme na budování bezpečného prostředí pro všechny účastníky výchovně vzdělávacího procesu. Nadále budeme věnovat velkou pozornost plnění všech cílů primární prevence, formulovaných v Preventivním programu.

Metodik prevence, pracovníci školního poradenského centra, ředitel školy, ale i ostatní pracovníci školy, žáci i zákonní zástupci letos opět mohou využít pomoci školního psychologa pana Mgr. Helmuta Bleye, který bude poskytovat své konzultace vždy ve středu, a školní asistentky Dany Rozprýmové, která se stala rovněž i členkou školního poradenského týmu.

2.3. Charakteristika pracoviště

Škola zde sídlí v klasické, architektonicky zajímavé budově poblíž jedné z hlavních městských křižovatek, která je stále zdrojem značného dopravního hluku a exhalací. Naštěstí využíváme s efektem nejen instalovaných třívrstevních vakuovaných oken, nyní zrevidovaných i nově opravené střechy a fasády, které pomohou také minimalizovat tepelné ztráty. Nicméně neustále pocítujeme negativní vlivy blízké husté dopravy, zejména při větrání učeben během chodu školy, nejvíce samozřejmě v letních měsících. Budova disponuje moderně vybavenými výukovými prostory - 12 velkými učebnami, multimediální a počítačovou učebnou, specializovanými jazykovými učebnami, laboratoří fyziky, chemie a biologie, studovnou s počítači, knihovnou a tělocvičnou, konzultační místností, venkovní sportoviště je stále nepřístupné v důsledku stavebních úprav, dále využíváme městskou tělocvičnu v bezprostřední vzdálenosti školy. Mnoho učeben bylo modernizováno ať už v rámci vícero projektů (NatTech, Laborky.cz, ..) a v trendu se průběžně pokračuje dále. Loni byla realizována také plánovaná venkovní učebna ekologie na školním dvoře. Rovněž kabinetní sbírky pomůcek i knihovny se průběžně rozšiřují ať už z projektů nebo samozřejmě z rozpočtu školy. Běžnou výuku dále obohacujeme dalšími volnočasovými aktivitami přírodovědného i sportovního charakteru, například kroužky navazujícími na projekty přírodních věd nebo jinými kroužky, filmovými produkcemi, exkurzemi a projektovými dny (Den vědy, Den jazyků) i prezentačními akcemi projektového typu jakou je školní akademie. V této části mimovýukových aktivit využíváme už tradičně projekty, např. Šablony. Neustále se snažíme zlepšovat také úroveň dalších prostor (chodby, šatny, schodiště) po stránce pracovní i estetické. Škola si pronajímá v souladu se všemi právními předpisy jídelní automat, ohřívač pitné vody a provozuje oblíbený školní bufet. Podněty a inspiraci při zlepšování stavu získáváme z mnoha zdrojů - učitelé a další pracovníci, žáci, zákonní zástupci, školní parlament či školská rada.

V letošním školním roce žáci navštěvují 12 tříd čtyřletého nebo osmiletého gymnázia, o jejichž vzdělávání a další potřeby se starají přibližně čtyři desítky pracovníků. Žáci se už tradičně podílejí na chodu školy prostřednictvím žákovského parlamentu. Tradičně největší preventivní projektovou akcí je školní akademie. Opět při ní zahájíme několikaměsíční spolupráci žáků tříd i ročníků, pod vedením maturantů a s garancí školního metodika prevence na vytvoření stominutového zábavného programu pro veřejnost. Tato tradiční akce představuje důležitou část Školního preventivního programu, která zásadně rozvíjí komunikační, projektové, tvůrčí i organizační dovednosti všech účastníků a veřejnosti a před vánočními prázdninami ukáže, že naši žáci umí mnohem víc, než co spadá do

vzdělávací a výchovné náplně běžného chodu školy. Třicetiletá tradice také osvědčila zásadní vliv na prevenci rizikového chování zejména v oblasti vztahů v kolektivu.

3. Zdůvodnění potřeby plánu

Nové tisíciletí a vývoj společnosti, technologií i lidského chování v něm přináší mnoho změn, které se odrážejí ve výchovně vzdělávacím procesu a ovlivňují všechny činitele v něm. V oblasti výchovy mladé generace, v jejich chování i myšlení se potýkáme se stále pestřejším spektrem rizikových forem chování. Ty odrážejí vyvíjející se společenský vývoj a samozřejmě komplikují výchovně vzdělávací proces, negativně ovlivňují klima ve škole, vynucují si komplexní přístup k nim a rezonují samozřejmě i v rodinném prostředí žáků. Přístup musí být systematický, cílevědomý a vyžaduje spolupráci na mnoha úrovních a speciální vzdělání pracovníků, zajišťující koordinaci. Nezbytnost tohoto přístupu se odráží nejen v aktuálních potřebách při školním dění, ale i ve zmíněných dokumentech vlády a MŠMT. Dávno už nestačí víceméně chaotické plnění výchovných cílů, okrajově „nabalených“ k cílům vzdělávacím. Naopak, primární prevence se snaží minimalizovat rušivé vlivy rizikového chování na výchovně vzdělávací proces, budovat bezpečné a tvůrčí klima ve škole, formovat zdravě osobnost žáka a ovlivňovat také jeho rodinné prostředí, s nímž úzce spolupracujeme. Zásadním novým trendem, který pozorujeme (a diagnostikujeme) ve školách i ve společnosti je neustálý nárůst indikující ohrožení nebo i narušení duševního zdraví žáků. Tento trend nastartovala nepochybně covidová krize, ale je nadále akcelerován rozkolísaným klimatem společnosti, ovlivněné dynamickými událostmi v politice domácí i zahraniční, ekonomickou i společenskou situací ve státě a mediální masáží.

V systému primární prevence, která probíhá v prostředí škol, vycházíme z mapování aktuálních problémů v konkrétní škole a konkrétní lokalitě, které konfrontujeme s globálním obrazem situace ve vzdělávací soustavě i celé společnosti. Tato činnost musí být průběžná, neboť se nemění jen prostředí kolem, ale i primární cílová populace - studující mládež. Každý rok přicházejí noví žáci, z různých prostředí, přefiltrování přijímacím řízením. Rámec systému poskytují především zákonné normy a závazné dokumenty státních institucí, školní dokumenty (např. řád školy), ale také školní tradice, výchovné cíle a morální kredit zaměstnanců školy, kteří jsou nejen spolurealizátoři prevence, ale také jednou z jejich cílových skupin. Následuje formulování cílů, metod a prostředků k zajištění prevence výskytu rizikového chování, pak realizace těchto cílů s neustálou zpětnou vazbou a sledování efektivity procesu. Řízením a koordinací prevence

pověřuje ředitel školy školního metodika, sám však nese zodpovědnost za celý proces. Metodik využívá spolupráce na všech úrovních - kolegové i nepedagogičtí pracovníci, třídní profesori, vedení školy, okresní metodik a další organizace zabývající se prevencí, státní instituce, rodiče, orgány místní správy, reálné grantové zdroje, žáci i jejich zákonní zástupci. Prevence se zaměřuje na zmapování výskytu rizikových forem chování, zejména těch, které se objevují pravidelně ve zvýšené míře, vyhodnocuje je pomocí diagnostických technik a sleduje dále aktuálního stav rizikového chování na škole. Stanovuje cíle v této oblasti a volbou různých forem a aktivit se snaží zmenšit míru výskytu těchto forem chování a podporuje naopak pozitivní jevy, zdravé formování kolektivů, osobních postojů a rozhodování, poskytuje informace a konzultace, vše s co nejmenším rušivým vlivem na výchovně vzdělávací proces. Vyhledává témata s preventivním charakterem ve výuce a začleňuje je za pomoci předsedů předmětových komisí do výuky jednotlivých vyučovacích a také do plánu prevence. Zapojuje do této činnosti ostatní pracovníky školy i rodičovskou veřejnost. Snaží se vyhodnocovat celý proces a srovnávat s kontextem na různých úrovních školství a společnosti. Pomocí informačních kanálů sděluje průběh či výsledky procesů zúčastněným subjektům a poskytuje poradenské a obecně informační služby.

Prevence rizikového chování zahrnuje především aktivity v oblastech prevence (témata):

- násilí a šikanování, včetně kyberšikany
- záškoláctví, včetně skrytého
- prevence poškození zdraví (zdravotnická osvěta) a podpora hygieny
- sexuální výchova (zdravotnická osvěta)
- poruchy příjmu potravy (zdravotnická osvěta)
- kriminality, delikvence, vandalismu aj. forem násilného chování (např. divácké násilí)
- ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže
- xenofobie, rasismu, extremismu, intolerance a antisemitismu
- zneužívání návykových látek (včetně alkoholu a kouření a moderních forem nikotinismu), psychomodulačních látek, anabolik, medikamentům dopingu
- patologického hráčství (gambling)
- bezpečnost na internetu, sexting, grooming, bezpečné seznamování
- sexuálního zneužívání dětí,

- syndromu týraných a zneužívaných dětí
- sekt a negativního vlivu náboženských hnutí.
- netolismu - chorobná závislost na televizi, počítačových hrách, mobilním telefonu, zábavě na internetu - chatování, facebook, e-mailly
- prevence nehodovosti na komunikacích
- prevence ohrožení či narušení duševního zdraví
- prevence školní neúspěšnosti
- prevence ohrožení a poškození duševního zdraví

Témata akcentujeme podle potřeby a zohledňujeme věk a předešlé akce, které třída či skupiny absolvovaly. Stále je intenzivně sledováno téma šikany, bezpečnosti na sítích, internetu a nově ochrana duševního zdraví.

4. Vymezení cílové populace

Program se zaměřuje tři cílové skupiny - primárně především na žáky, dále na pedagogy (popř. další zaměstnance školy), ale také rodiče. Působení na všechny tyto skupiny musí být cílené a současné. Nelze efektivně pracovat se žáky, aniž bychom přesvědčili rodiče o společných cílech, zájmech a o vhodnosti našich metod. Stejně tak tuto činnost nemůže efektivně vykonávat pouze samotný metodik prevence, a to ani s podporou týmu, pokud by necítil kvalifikovanou podporu z řad ostatních svých kolegů a také vedení školy. Zodpovědně prováděná primární prevence klade vysoké nároky na její organizátory. Nejde jen o jejich vzdělání, ale i osobnostní vlastnosti, komunikační a sociální dovednosti, časové vytížení, plnění dalších pracovních úkolů mimo oblast prevence.

Nesmíme ovšem opomenout ani další činitele, kteří mohou proces zefektivnit - další instituce a organizace - Městskou policii a Policii ČR, Pedagogicko-psychologickou poradnu, krajské metodiky prevence, Česká školní inspekce, sociální odbory a odbory péče o dítě, Probační a mediační službu, zdravotnické, osvětové a vzdělávací organizace, orgány místní správy, grantové organizace a další. Také zapojení médií může hrát nezanedbatelnou roli, pozitivní, ale i negativní. Tato spolupráce však musí být indikovaná, přesně cílená a koordinovaná školním metodikem prevence. Za považujeme akreditaci a reference všech spolupracujících, kterým vytváříme jasné zadání a sledujeme efektivitu jejich vlivu. Bez spolupráce s těmito subjekty nelze prevenci úspěšně realizovat. V minulém i letošním školním roce se zástupci zmíněných organizací pravidelně scházejí se školními metodiky

prevence v rámci schůzek organizovaných pod záštitou Městského úřadu Bruntál za organizačního přispění okresního metodika prevence. Tato skupina se zabývá nejen primární prevencí, ale i přesahy do dalších úrovní prevence, jak na školách, tak v rámci města (regionu), zabývá se koordinací projektů v této oblasti, sbírá, analyzuje a poskytuje stanoviska k množství informací, týkajících se drogové scény v lokalitě, prevence rizikových forem chování i prevence kriminality. Poznatky a výsledky práce této skupiny využívají nejen orgány zřizovatele - tedy města Bruntál, ale i všechny zúčastněné subjekty. Společný monitoring zmíněných jevů zefektivňuje prevenci všech úrovní a umožňuje lepší získávání finančních prostředků na její realizaci, hlavně formou nejrůznějších projektů. Bohužel finanční toky, které by přímo umožnily realizaci vybraných aktivit, nejsou na obecní úrovni nijak velké nebo jsou neustále zatíženy neúměrnou administrativou, takže se stávají prakticky nevyužitelnými. Silnější grantové zdroje naštěstí můžeme využít zprostředkovaně, přes poskytovatele sociálních služeb, na které se můžeme obracet a využít jejich programy, zaměřené na primární prevenci. Ti jsou zblhlí ve vyhledávání a využívání těchto masívnějších zdrojů a často poskytují tyto služby bezúplatně.

Cílovou populaci zapojujeme ve spolupráci s okresním a krajským metodikem prevence také do širších projektů a získávání informací v rámci regionu, okresu i kraje.

Na práci se všemi třemi cílovými skupinami se zaměřuje systém dlouhodobých a střednědobých cílů prevence, doplněných o akce, metody a formy, kterými jsou realizovány.

5. Dlouhodobé a střednědobé cíle

5.1. Dlouhodobé cíle

- Zlepšování bezpečného klimatu ve škole a ve třídách, v kolektivech
- Předcházení, vyhledávání a důsledné řešení všech forem šikany a posilování zdravých vazeb v kolektivu
- Průběžné sledování dalších rizikových forem chování
- Podpora a propagace zdravého životního stylu
- Snížení počtu jedinců zneužívající návykové látky a formování správných postojů mladé generace k tomuto jevu
- Prevence ohrožení či poškození duševního zdraví
- Maximální důraz na informovanost a komunikaci mezi žáky, učiteli i zákonnými zástupci

- Vyhodnocení procesu primární prevence na konci období a plánování aktivit na období další

5.2. Střednědobé cíle

- Počáteční i operativní diagnostika
- Snížení dostupnosti návykových látek
- Změna pozitivního obrazu zneužívání návykových látek
- Zvýhodňování jedinců se zdravými postoji
- Změna postojů cílové populace ke zneužívání návykových látek
- Zvýšení právního vědomí žáků
- Motivace ke zdravému životnímu stylu
- Hledání nových možností a příležitostí výchovného působení na žáky
- Jednotný přístup pedagogů při plnění cílů prevence
- Větší využití třídních učitelů v působení na žáky
- Osobní příklad pedagogů a ostatních zaměstnanců školy
- Práce s pozitivními hodnotami - spojení „úspěch - zdraví“
- Spojení zdravých postojů s jinými aktivitami
- Důraznější začlenění preventivních cílů do výuky v jednotlivých předmětech
- Spolupráce s dalšími organizacemi - Policie ČR, PPP, Odbor péče o dítě, zdravotnické, osvětové a vzdělávací instituce, Odbor péče o dítě
- Podpora volnočasových aktivit žáků
- Podpora mimoškolních akcí
- Podpora vztahů napříč ročníky
- Zvýšit informovanost žáků i zákonných zástupců o úrovni rizikových forem chování a výsledcích prevence
- Posilování komunikačních dovedností u všech cílových skupin a mezi nimi
- Využití školního řádu k podpoře slušného chování a dodržování povinností žáka
- Podpora pozitivních vazeb v kolektivech
- Důsledné odhalování a řešení všech forem šikany, agrese a dalších rizikových forem chování
- Podpora zkvalitňování školního prostředí a nekompromisní postoj k vandalismu
- Podpora dalšího vzdělávání učitelského sboru v oblasti předcházení rizikovému chování

- Zkvalitnění činnosti preventivního týmu a jeho spolupráce s ostatními kolegy i dalšími subjekty
- Zajištění bezpečného prostředí ve škole
- Otevření školního prostředí v rámci spolupráce se základními školami
- Integrace hendikepovaných žáků
- Důsledná spolupráce se zákonnými zástupci žáků

6. Realizace cílů - metody a formy

- Základ prevence - cílené začlenění preventivních témat za pomoci předsedů předmětových komisí a vyučujících do výuky v konkrétních předmětech - uplatněno i v rámci Školního vzdělávacího programu
- Neustálé sledování výskytu forem rizikového chování na škole, jejich odhalování a řešení - využití různých zdrojů a spolupráce na všech úrovních, vše spojené s následnou intervenční prevencí tam, kde odhalíme její potřebnost
- Využívání a úprava vnitřního řádu školy tak, aby také co nejlépe umožňoval plnění cílů prevence v souladu se všemi právními a školními dokumenty
- Neustálý tlak na jednotné preventivní a výchovné působení učitelů na žáky
- Podpora pozitivních postojů a diskuzí, jednoznačné odmítnutí postojů podporujících rizikové chování
- Zkvalitňování školního prostředí - vybavení, zvyšování estetické úrovně školního prostředí, zapojení žáků nejen do této činnosti, ale i do jasného odmítání všech forem vandalizmu
- Zlepšení informovanosti žáků i zákonných zástupců v problematice rizikového chování a prevence - nástěnka, webové stránky školy, síť
- Podpora a realizace dalšího vzdělávání učitelského sboru v této problematice
- Využití všech možností ke zvýšení důvěry a bezpečnosti prostředí ve škole a v odhalování negativních jevů - konzultační hodiny, kontaktní linky a emailové adresy, posílení vztahu učitel - žák, spolupráce se zákonnými zástupci i pomáhajícími subjekty prevence
- Konkrétní akce ve škole i třídách v průběhu školního roku - besedy, přednášky, semináře, informační akce, školní projekty (viz dále)
- Podpora volnočasových aktivit a kroužků, vytváření pravidel pro jejich fungování, využití školních prostor a inventářů pro ně

- Podpora mimoškolních akcí - adaptační pobyty, lyžařské a sportovní kurzy, exkurze, akademie, akce pořádané žáky, školní ples, výlety tříd, školní akademie, soutěže organizované žáky
- Spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou, Okresním metodikem prevence, Policií ČR, Sociálním odborem, Soudem, nízkoprahovými zařízeními, vzdělávacími a osvětovými organizacemi, také pracovní skupinou pro prevenci při Městském úřadu Bruntál - zejména formou konzultací, kontaktů, koordinace postupů
- Zdůraznění potřebnosti třídnických hodin a operativního řešení klimatu ve třídě
- Zvyšování kvalifikace školního metodika prevence a jeho účast na preventivních akcích na úrovni obce, okresu a kraje
- Pokračování práce preventivního týmu - operativní schůzky, konzultace, spolupráci s vedením školy, ostatními zaměstnanci i žáky, se školním psychologem
- Úzká spolupráce školního poradenského týmu - školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog, školní asistent
- Důraz na informovanost veřejnosti o dění ve škole a využití komunikačních kanálů - školní informační systém, webové stránky, konzultační webové platformy, nástěnka, třídní schůzky a konzultační odpoledne
- Vytvoření obecných postupů při zjištění, analýze a řešení konkrétních případů rizikového chování a jejich zavedení do praxe - spolupráce metodika a týmu, podpora vedení školy a součinnost učitelského sboru i nepedagogických pracovníků
- Podpora a prostor pro výchovné a preventivní aktivity v průběhu školního roku, na poradách pedagogických pracovníků
- Podpora opatření zaměřených na zvýšení bezpečnosti ve škole
- Vytváření a zavádění legislativně správných a efektivních postupů při řešení všech forem rizikového chování
- Realizace školní akademie
- Podpora free knihovny a zapojení žáků do jejího chodu
- Zapojení žáků do péče o školní prostředí - rostliny, živočichové
- Podpora mimoškolních aktivit - kroužky, projekty, akce pro veřejnost
- Zapojení žáků do prezentace školy a podpory dobrého jména školy

7. Realizace cílů - průběh

7.1. Úvod

- Praktická realizace prevence vychází z rámce stanoveného zákony a vyhláškami, zmíněnými v úvodní kapitole. Školní metodik prevence rozdělí pro každý ročník studia témata, která jsou pro ně důležitá a která mají jednotlivé třídy projít (kapitola 7.2.) v rámci přímo organizované prevence. Přitom přihlédnou k těmto faktorům:
  - věk a mentální vyspělost žáků
  - aktuálnímu stavu rizikového chování ve třídě a škole
  - absolvované prevenci z minulých ročníků
  - společenské, rodičovské či školní potřebě, zájmu
  - potřebě a zájmu žáků
  - časové vytížení žáků během školního roku v rámci dalších akcí mimo přímou výuku ve škole.
- Tedy - ne všechna témata jsou pro žáky gymnázií stejně aktuální, ne všechna témata jsou aktuální pro jednotlivé třídy, rozdíly i oproti předešlým školním ročníkům
- Ve třídách samozřejmě mohou proběhnout i témata jiná, zejména v rámci výuky předmětů a při výchovném působení pedagogů na žáky (viz dále - úrovně)
- Při samotné realizaci v duchu výše zmíněných cílů (kapitola 5.) zvolí metodik prevence **vhodné metody a formy její realizace**, podle výše zmíněných faktorů, a doplní je specifickými a nespécifickými aktivitami a akcemi. Z toho vyplývá, že jejich provedení u různých tříd nemusí být totožné. Je třeba si uvědomit, že preventivní působení na žáky v rámci přidělených i ostatních témat se odehrává na **více úrovních**.
  - Učitelé jednotlivých předmětů by měli akcentovat při výuce preventivní problematiku v souvislosti s probíranou látkou (v biologii probíraná botanika nabízí preventivní souvislosti s návykovými látkami), případně se po konzultaci s metodikem mohou přímo v předmětu zapojit do preventivní akce, kterou sami zorganizují (například test či vzdělávání na téma kyberšikany v hodině Informatiky).
  - Při řešení běžných výchovných situací ve výuce nebo mimo ni při dozorech a třídnických úkonech se od vyučujících očekává, že projeví zdravé postoje, budou žáky směřovat ke správnému zvládnutí problémových situací a budou

sledovat a řešit rizikové projevy chování v součinnosti s metodikem prevence.

- Teprve další úroveň představují akce a aktivity organizované či koordinované metodikem prevence pro jednotlivé třídy (ročníky), které, jako celý průběh realizace, podléhá schválení ředitele školy. Sem spadají veškeré aktivity, které v době výuky cíleně a podle aktuálních potřeb žáků, tříd, školy, pracovníků školy, zrealizujeme. Např. různé cílené programy, přednášky, besedy, pořady, akce na úrovni města, regionu.
- Metodik prevence průběžně registruje plnění preventivních cílů v jednotlivých třídách během jednotlivých ročníků a podle výsledků a faktorů organizuje a doplňuje další preventivní akce a aktivity. Samozřejmě reaguje na aktuální situace u jednotlivců a tříd při výskytu rizikového chování a provádí akutní zásahy či šetření a dále podle nich upravuje další průběh preventivní činnosti u jednotlivců, tříd. Neobejde se přitom o pomoc a informace od kolegů - vyučujících, třídních učitelů, případně dalších zaměstnanců školy. Zejména je důležitá komunikace a koordinace.

7.2. Pravidelná témata (popř. akce) plánovitě zařazené do jednotlivých ročníků jako důležitá:

- **prima** - vztahy v kolektivu, zdravotnická osvěta, sexuální výchova
- **sekunda** - prevence šikany, kyberšikany, bezpečnost na internetu
- **tercie** - prevence šikany, kyberšikany, vztahy v kolektivu, zneužívání návykových látek, zdravotnická osvěta
- **kvarta** - právní odpovědnost, sexuální výchova, záškoláctví, bezpečnost na internetu
- **kvinta, 1.ročník** - vztahy v kolektivu, zdravotní osvěta, bezpečnost na internetu, netolismus, sexting
- **sexta, 2.ročník** - šikana, násilí, kriminalita, záškoláctví, gambling
- **septima, 3.ročník** - zneužívání návykových látek, sexuální bezpečnost, rasismus, xenofobie, sekty
- **oktáva, 4.ročník** - záškoláctví, prevence nehodovosti, podíl na prevenci

7.3. Zařazení preventivních témat do učebních plánů jednotlivých předmětů

- **Úkol pro metodika na další období** - ve spolupráci s jednotlivými vyučujícími (předsedy předmětových komisí) pokračovat v mapování

preventivního působení výukových témat jednotlivých vyučovacích předmětů, odhalovat aktuální rezervy, implementovat nové možnosti.

- Zapojení metodika do organizovaných struktur prevence

7.4. Akce zařazované operativně

- Diagnostika, sledování a řešení rizikového chování ve škole
- Informační kampaně - směrem k žákům pracovníkům školy, zákonným zástupcům, spolupracujícím subjektům
- Intervence školního metodika a výchovného poradce do tříd, práce se skupinami, jednotlivci
- Intervence vnější - zajištěná organizacemi působícími na poli primární prevence

7.5. Akce a aktivity nespecifické

- Zájmové sportovní kroužky zřizované školou
- Školní ples
- Školní akademie
- Free knihovna
- Soutěže organizované žáky
- Možnost vánočních besídek tříd
- Návštěvy divadelních, filmových představení a vědeckých akcí
- Školní výlety a předmětové exkurze
- Jazykové a sportovní pobytové akce
- Setkání ředitele se zástupci žáků
- Kontaktní adresy, emaily a čísla
- Konzultační hodiny školního metodika a výchovného poradce
- Schůzky a konzultace týmu prevence
- Spolupráce s rodiči - např. v rámci školské rady, pravidelnou informovaností
- Účast metodika, výchovného poradce i ostatních pedagogů na vzdělávacích akcích
- Zapojení do občanských aktivit solidarity - např. Den rakoviny, potravinové sbírky, další podobné akce

- Zapojování žáků do zlepšování prostředí ve škole, zejména přes školní parlament.

8. Zjišťování efektivity

Plnění cílů a efektivitu celého preventivního procesu sleduje a vyhodnocuje preventivní tým v čele se školním metodikem, který průběžně sleduje průběžně dění ve škole a plnění cílů, operativně jedná v případě zjištění nových skutečností. Jako vstupní údaje mohou sloužit nejen diagnostické akce vlastní či intervenční informace vyplývající z rozhovorů se žáky, kolegy, zákonnými zástupci i veřejností. Preventivní aktivity průběžně vyhodnocujeme v rámci preventivního týmu, v rámci konzultací s okresním metodikem prevence, popř. supervizí. Na konci každého období (školní rok), popřípadě na začátku nového období lze diagnostikou zjistit plnění dlouhodobých cílů. Údaje odeslané v každoroční zprávě pro okresního metodika prevence srovnáváme s údaji z ostatních škol. Další srovnání a vyhodnocení následuje pak na krajské konferenci prevence rizikového chování. Na konci školního roku po závěrečné schůzce týmu prevence nebo kdykoli v případě potřeby seznamuje metodik prevence ředitele, kolegy, spolupracující subjekty a další účastníky (např. ČŠI) s výsledky preventivní práce.

V minulém školním roce se nepodařilo realizovat besedu o právní způsobilosti žáků nad 15 let (kvarta), takže téma bylo akcentováno na úrovni výuky Základů společenských věd. Dále nebyla realizována preventivní akce na podporu nových řidičů, která se zatím neobnovila realizátorem po období covidu.

Zpracoval : školní metodik prevence Mgr. Vladimír Zatloukal

Dne : 19.9.2025

PŘÍLOHY:

- 1. Postup při zjišťování šikany**
- 2. Postup při výskytu návykové látky ve škole**
- 3. Postup při záchytu sebepoškození žáka**

Postup při zjišťování šikany

A. Legislativní rámec

- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních
- Metodický pokyn MŠMT ČR k primární prevenci výskytu rizikového chování u dětí, žáků a žáků ve školách a školských zařízeních
- Metodický pokyn ministra školství mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení
- Strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT ČR
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií České republiky při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení

B. Obecná východiska

- Tento postup je součástí Minimálního preventivního plánu
- Musí s ním být seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci, je založen na jejich spolupráci s preventivním týmem
- **Zjišťování a veškeré další kroky provede v případě podezření na výskyt šikany školní metodik prevence v součinnosti s výchovným pradcem**
- Celá záležitost bude hned v počátečním stádiu oznámena řediteli školy, zákonným zástupcům šetřené oběti šikany a po ukončení šetření celému preventivnímu týmu, následně pedagogickému sboru, oznamovatelům, ostatním žákům kontaktovaným při šetření i také dotčeným třídám
- Vzhledem ke složitosti problému může být postup operativně upraven školním metodikem prevence nebo výchovným pradcem

- Neustále dodržovat pravidla diskrétnosti, ale na druhé straně informovat o existenci probíhajícího šetření a po ukončení i o jeho výsledcích zúčastněným stranám, učitelům, žakovské, popř. rodičovské veřejnosti
- Počítat se sdělovacími prostředky jako s dalším faktorem
- Operativní konzultace s okresním metodikem prevence, Policí ČR, Pedagogicko-psychologickou poradnou, popř. dalšími organizacemi a institucemi
- Navazovat na výskyt šikany operativními preventivními opatřeními

C. Postup při zjišťování šikany

- 1) Vstupní informace - rozhovor s oznamovateli, zjištění základních poznatků
- 2) Stanovení další strategie
- 3) Znemožnění dalšího okamžitého kontaktu potenciálního agresora (agresorů) a oběti, ochrana oběti, znemožnění ovlivňování svědků
- 4) Rozhovor s potenciální obětí
- 5) Oznámení zákonným zástupcům oběti
- 6) Znemožnění domluvy mezi potenciálními agresory
- 7) Nalezení vhodných svědků, rozhovory s nimi
- 8) Šetření s agresory, popřípadě jejich vzájemná konfrontace
- 9) Spolupráce s třídním učitelem, kolegy i nepedagogickými pracovníky školy
- 10) Zjištění možnosti, popřípadě zabránění následného kontaktu oběti a agresorů v následujících dnech do ukončení šetření
- 11) Konzultace s ředitelem školy
- 12) Stanovení míry závažnosti incidentu, zvážení dalšího postupu, popřípadě spolupráce se státními orgány - Policie ČR, OSPOD, ..
- 13) Oznámení výsledků (průběhu) šetření zákonným zástupcům agresorů i oběti
- 14) Záznam o incidentu i celém šetření, popřípadě konzultace s PPP, okresním metodikem prevence, psychologem
- 15) Přijetí trestů a opatření, schválení v týmu a ředitelem školy

16) Oznámení výsledků, trestů a opatření zúčastněným - oznamovatelům, agresorům, oběti, třídním učitelům a kolegům, zákonným zástupcům

17) Závěr, zvážení dalších preventivních opatření

Přílohu č. 1 zpracoval (aktualizoval):

školní metodik prevence Vladimír Zatloukal jako přílohu k Minimálnímu preventivnímu programu 9.10.2023. Příloha je pravidelně revidována, poslední revize k 19.9.2025.

Příloha školního preventivního programu č.2

Postup při výskytu návykové látky (NL) ve škole

A. Legislativní rámec a východiska při distribuci NL ve škole

Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka) - ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

(1) Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu. Pracovník neprodleně informuje ředitele školy nebo školního metodika prevence

(2) Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

(3) Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Intoxikace nebo přechovávání NL žákem na půdě školy je vážným porušením školního řádu.

Důležité:

- Vzhledem k legislativní nejasnosti možnosti provedení testu na NL na půdě školy pověřeným pracovníkem školy se **testy nebudou provádět**. Vývoj legislativy bude metodik prevence nadále sledovat a případně provede operativní úpravu tohoto postupu.

B. Tři varianty výskytu NL ve škole

1. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nález ihned uvědomí vedení školy nebo školního metodika prevence, spolupracují při vytvoření písemného záznamu
- (3) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- (4) V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nález. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

2. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nález ihned uvědomí vedení školy nebo školního metodika prevence.
- (3) O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce, případně školní metodik prevence.
- (4) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.

(5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

3. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že některý z žáků má NL u sebe, postupují takto:

(1) Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.

(2) Bezodkladně vyrozumí ředitele školy nebo školního metodika prevence, kteří neprodleně kontaktují Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.

(3) Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod neustálým dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Přílohu č.2 zpracoval:

školní metodik prevence Vladimír Zatloukal jako přílohu k Minimálnímu preventivnímu programu 5.10.2017. Revidováno k 11.9.2021, 9.10.2023.

Postup při záchytu sebepoškození žáka

- 1) Informovat vedení školy a **školního metodika prevence (preventivní tým), který navrhne a realizuje další postup**, dodržení zásad ochrany osobnosti žáka.
- 2) Spolupracovat nadále s školním metodikem prevence na zajištění dalších kroků.

Další postup (školní metodik prevence, preventivní tým, školní psycholog)

- 3) Práce s informacemi (oznamovatel se nepoškozuje), práce se sebepoškozujícím se žákem.
- 4) Vedený rozhovor, vyhodnocení akutních rizik.
- 5) Informace pro zákonné zástupce, vedení školy, preventivní tým.
- 6) Konzultace se školním psychologem, popř. předání žáka.
- 7) Vyhodnocení, návrh dalšího postupu, doporučení péče dalších subjektů.
- 8) Závěrečná informace pro vedení, zákonné zástupe, pedagogický sbor (zvážit formu a rozsah), třídu.

Výchozí platforma: MŠMT, CO DĚLAT, KDYŽ - INTERVENCE PEDAGOGA - Rizikové chování ve školním prostředí - rámcový koncept, příloha č. 16 -Sebepoškozování.